

Kommunal- og regionaldepartementet
Postboks 8112 Dep

0032 OSLO

Vår dato
13.05.2008
Saksbehandler
Mildrid Heimvik tlf. 51 65 33 12

Vår ref.
Saksnr.: 05/253-37
Deres ref.

Arkivkode
025

MELDING OM POLITISK VEDTAK - FORVALTNINGSREFORMEN - FORSLAG TIL NYE OPPGAVER TIL DET FOLKEVALGTE NIVÅET

Formannskapet i Sola behandlet i møte 29.04.2008 sak 37/08, og fattet slikt vedtak pkt. 1 med 9 mot 2 stemmer (Strandskog, Milter) i samsvar med rådmannens tilrådning pkt. 2, 3, 4, 5, 6 og 8 enstemmig i samsvar med rådmannens tilrådning nytt pkt. 7 med 6 mot 5 stemmer (Slethei, Kolnes, Hetlelid, Strandskog og Milter) etter forslag fremmet av Kirsten Lode

- 1. Sola kommune opprettholder sitt syn om at Rogaland etableres som en selvstendig region, med mulige grensejusteringer, slik at regionens yttergrenser sammenfaller med de naturlige arbeids-, bolig- og serviceregionene.*
- 2. Sola kommune fastholder at regionen må tilføres ansvaret for alle oppgaver av regional karakter. Forsøk om oppgavefordeling er et viktig incitament for utvikling av offentlig forvaltning, og det må derfor kontinuerlig legges ut forsøksprogrammer som både kommuner og regioner kan søke om å få prøve ut.*
- 3. Sola kommune understreker at kommunens rolle som samfunnsutvikler ikke må begrenses som følge av reformen.*
- 4. Kommunen etterlyser en tydeligere sammenheng mellom forvaltningsreformen og arbeidet med justeringer av inntektssystemet. Et godt tilpasset inntektssystem er sammen med oppgavefordelingen sentrale regionalpolitiske virkemidler. Tilsvarende er redskaper i ny plandel av plan- og bygningsloven sentrale i utøvelsen av samfunnsutviklerrollen både kommunalt og regionalt. Sola kommune mener det er behov for styrke sammenhengen i disse virkemidlene for å oppnå en effektiv forvaltning både lokalt og regionalt.*
- 5. Slik Sola kommune ser det omfatter oppgavefordelingen i begrenset grad kommunene direkte, men indirekte kan reformen ha konsekvenser. Tydelighet i plassering av oppgaver*

og ansvar, samt ryddighet i tilsyns- og kontrolloppgaver er avgjørende for å ha en effektiv forvaltning på kommunenivå. I så måte er kommunen undrende til at verken oppgavefordelingsutvalget eller tilsynsutvalgets tilrådninger er trukket inn på nytt i arbeidet med å belyse de helhetlige virkningene av foreslåtte oppgavefordeling.

6.

Sola kommune er positive til at folkehelsestjenesten gjøres om til en lovpålagt oppgave på regionsnivået. Sola mener imidlertid at det er viktig både hvordan oppgaver og roller blir utformet og hvordan disse, sammen med det ansvaret kommunene allerede har, kan utfylle hverandre slik at folkehelsen får en mer fremtredende plass i utviklingen. At det operative arbeidet skjer lokalt er viktig for å skape forankring og for å få til gjennomføring. Sola vil derfor fremholde at det i dette arbeidet bør sees til revisjonen av Fylkesdelplan for langsiktig byutvikling på Jæren, som pågår nå. Boforhold og oppvekstmiljø er fremholdt som eget emne i planprogrammet og målsetningen er å utforme felles retningslinjer og rammer. Sola kommune mener at ansvar for drift av sykehusene overføres fra statlig til regionalt nivå.

7. *Sola kommune mener at ansvar for drift av sykehusene overføres fra statlig til regionalt nivå.*

8. *For øvrig vises til synspunkter om oppgavefordelingen pr. fagdepartement i høringsuttalelsen.*

Behandling:

Nytt pkt 1 fremmet av Siv-Lode Strandskog fikk 2 stemmer (Strandskog, Milter):

Sola kommune mener at det overordnede mål med reformen må være å sette de nye regionene i stand til å fungere som robuste, regionale utviklingsaktører. Sola kommune er positiv til at det kan inngås frivillige sammenslåinger av fylket.

Med hilsen

POLITISK SEKRETARIAT

Mildrid Heimvik

leder

Vedlegg: Resyme

RESYME: FORVALTNINGSREFORMEN

OVERORDNE MÅL OG RAMMER, SAMT INNDELINGSSPØRSMÅLET

1.1 Status ved og etter behandlingen av St. meldning nr. 12

Regjeringen fremmet 8. desember 2006 St.meld. nr. 12 (2006-2007) *Regionale fortrinn – regional framtid*. Det ble her fremholdt følgende mål for reformen:

- Forsterket folkestyre og demokrati, gjennom desentralisering av makt og myndighet fra statsnivået, og en klarere ansvarsdeling mellom forvaltningsnivåene.
- En mer samordnet og effektiv forvaltning.
- Verdiskapning og sysselsetting basert på lokale og regionale fortrinn.
- Effektiv ivaretagelse av nasjonale mål.

Meldingen la til grunn at det skal være tre direkte folkevalgte forvaltningsnivåer i Norge, og at det regionale nivået skal fornyes og styrkes. I inndelingsspørsmålet fremholdt Kommunalministeren ved forrige høring at av de tre alternative modellene; forsterket fylkesmodell, mellommodellen og regionmodellen, ble mellommodellen ansett som lite hensiktsmessig. Videre ble det fremholdt at uavhengig av hvilke modell for regioninndeling som besluttes, er utgangspunktet videreføring av generalistkommune prinsippet, men med muligheter for å fortsatt bruke oppgavedifferensiering på aktuelle områder som et supplement. Dette er i tråd med Sola kommunes vedtak i Fsak 06/053, pkt 5:

“ Alle kommuner bør fortsatt være generalistkommuner i demokratisk forstand ”

På samme måten som i dag, skal kommunene og regionene være sidestilte politisk og forvaltningsmessig. Regjeringen la til grunn at spørsmålet om framtidige inndelinger vurderes av fylkeskommunene og kommunene før Regjeringen tar stilling til inndelingsspørsmålet.

Stortinget behandlet meldingen 10. mai 2007 på grunnlag av Inst. S. nr. 166 (2006-2007). Til grunn for behandlingene lå innstillingen fra Kommunal- og forvaltningskomiteen. Komiteens flertall ga sin støtte til regjeringens målsettinger for reformen og den skissert prosessen for vurdering av regional inndeling. I all hovedsak støttet flertallet i komiteen også forslagene til endret oppgavefordeling. Kommunal- og forvaltningskomiteen hadde på noen områder merknader og ytterligere vurderingsoppdrag. Ved at dette nå er gjennomført fremmer departementet forslagene om konkretisering av oppgavefordelingen. Forvaltningsreformen skal settes i verk fra 1.1.2010 som tidligere forutsatt.

I og med at det ikke er tatt stilling til inndelingsspørsmålet, har departementet på flere av oppgaveområdene lagt frem forslag om oppgavefordelingen todelt. En mulighet hvis forstreket fylkeskommunemodell velges, og en justert mulighet dersom regionmodellen velges. Noen oppgaver er ennå ikke ferdig konkretisert. Dette gjelder bl.a. spørsmålet om det regionale folkehelsearbeidet bør opprettes som et eget virksomhetsområde på regionalt nivå eller ikke. I tillegg er det pågående annet lovarbeid som griper inn i oppgavefordelingen, og noen beslutninger vil følgelig bli tatt i sammenheng med disse. Dette gjelder for eksempel ny lov om naturmangfold som skal fremmes våren 2008 og som vil ha betydning for beslutninger om forvaltningsansvaret for områdevernet.

Resultater fra den foreløpige høringen i 2007

I opplegget for høringen i 2007 ble det lagt opp til at fylkestingene fattet vedtak om inndelingsspørsmålet i to omganger. Et foreløpig vedtak pr. 30. juni og et endelig vedtak innen 1. desember. Kommunene sine uttalelser var forutsatt å ligge til grunn for behandlingen. Fristen for endelig vedtak i fylkestingene er utsatt til 30. april og sammenfaller nå med frist for uttalelse også til oppgavefordelingen. Innen den foreløpige fristen hadde alle fylkeskommuner og 258 kommuner avgitt uttalelser. 11 fylkeskommuner støtter primært regionmodellen, men noen forutsetter overført flere oppgaver enn foreslått i meldingen. 7 fylkeskommuner ønsker primært en forsterket fylkesmodell. Oslo kommune ønsker opprettholdelse av dagens grenser. Blant kommunene ønsker 156 regionmodell, mens 80 ønsker forsterket fylkesmodell.

På Vestlandet er det sammenfall mellom fylkeskommunene og et flertall av kommunene i fylket, bortsett fra Rogaland der et knapt flertall av kommunene ønsker regionmodellen. Fylkestinget anbefaler at Rogaland etableres som en selvstendig region, med mulige grensejusteringer etter naturlige arbeids-, bolig og servicemarkeder. I fylkestingets vedtak heter det bl.a.:

”Det er ikke ønskelig å ta oppgaver fra kommunene, snarere bør det vurderes om flere oppgaver kan legges til kommunene. Regionene bør kunne inngå avtaler med kommunene om overføring av hele eller deler av regionalt oppgaveområde til kommuner eller forpliktende styrte interkommunale samarbeidsorganer”.

Begge Agerfylkene ønsker regionmodellen og Vest-Agder fylkesting fremholder mulige grensejusteringer både vest- og østover. Hordaland fylkesting ønsker en vestlandsregion.

1.2 Valgordning og behov for ekstraordinære valg i 2009

Regjeringen foreslår at dagens valgordning som gjelder fylkesting skal danne utgangspunktet for og brukes både i en forsterket fylkesmodell og i en regionmodell. I forsterket fylkesmodell legges videre til grunn at hvert fylke utgjør én valgkrets. I en regionmodell fremholdes det at det er naturlig at hver region deles opp i hensiktsmessige valgkretser. Dersom regionmodellen besluttet må det avholdes ekstraordinære valg til de nye regiontingene i samtlige regioner samtidig med stortingsvalget i 2009. Valgperioden foreslås satt til 2 år, slik at nytt valg til regiontinget avholdes sammen med kommunestyrevalget i 2011. Gjeldende fylkesgrenser legges til grunn som valgkretser ved valg til Stortinget i 2009, da gjennomføringen av forvaltningsreformen ikke har virkning før 1. januar 2010.

1.3 Endringer i lov- og regelverk som omhandler fylkeskommunen som administrativ enhet

I høringsnotatet kapittel 2 gjøres rede for lovverk som må endres ved valg av forsterket fylkesmodell og regionmodell. Det fremholdes at behovet for regelverksendringene er betydelig større dersom regionmodellen innføres.

Regjeringen legger til grunn at det skal avholdes direkte valg til øverste folkevalgte organ på regionnivå i begge modellene. Velges forsterket fylkesmodell foreslås å beholde dagens begreper som fylkesting i lovverket. I regionmodellen foreslås dette endret til regionting og regionutvalg mv. Det påpekes at et navneskifte vil være forbundet med uforholdsmessig store kostnader. Av berørte lover som omtales særskilt er Valglovgivningen, Kommuneloven, Inndelingsloven, Lov om interkommunale selskaper (IKS-loven) og Forsøksloven.

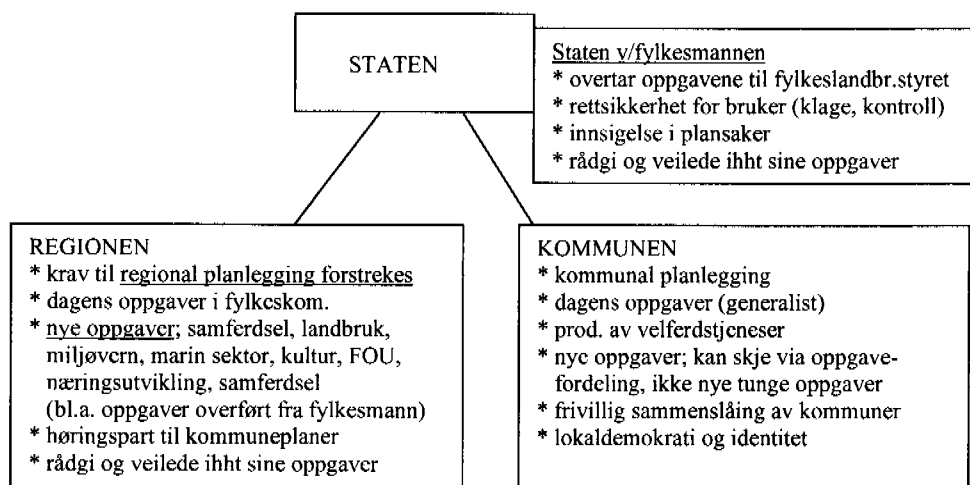
Departementet mener imidlertid at det kan være hensiktsmessig å etablere et særskilt hjemmelsgrunnlag for oppretting av regioner. I egen lov bør inndelingen beskrives og samtidig bør den konkret angi hvordan prosessen skal gjennomføres.

Endringer i inntektssystemet ved en forsterket fylkesmodell, vil bli fremmet i kommuneproposisjonen for 2010 (dvs. våren 2009). Videre fremholdes at kommuner eller fylker som slutter seg sammen skal være fritatt for dokumentavgift, tinglysningsgebyr og omregistreringsavgift som en direkte følge av sammenslutningen.

DEL 2 : FORSLAG TIL OPPGAVEFORDELING

2.1 Oppsummering - oppgaver som foreslås overført til regionalt folkevalgt nivå

St.meld. nr. 12 (2006-2007) *Regionale fortrinn – regional framtid* varslet overføring av oppgaver innen ansvarsområdene til i alt syv departementer. Forholdet mellom de tre forvaltningsnivåene og oppgavefordelingen mellom disse, slik de ble beskrevet i stortingsmeldingen, kan illustreres forenkelt på følgende måte:

I det følgende gi en kort oppsummering av de konkretiserte oppgavene som det nå fremmes forslag om å overføre til regionalt forvaltningsnivå.

Oppgaver på Fiskeri- og kystdepartementets område

Akvakulturforvaltning

Regionene vil få ansvar for tildeling av alle ordinære akvakulturtilatelser på aktørnivå innen for egen region og klarering av lokaliteter. Ansvar for å fremme eventuelle innsigelser på vegne av havbruksinteresser til kommunale (kystsoner)planer foreslås overført fra Fiskeridepartementet til

regionene. I 2006 delegerte Fiskeridirektoratet ansvaret for konsekvensutredninger til sine regionkontorer. Myndigheten foreslås nå overført til regionene.

Kommunal- og forvaltningskomiteens flertall viste til Soria-Moria-erklæringens formuleringer om eventuelle endringer i konsesjonsavgiften for oppdrettskonsesjoner. Spørsmålet om avgiften for disponering av areal i fremtiden skal tilfalle kommunene og ikke staten, er nå til vurdering av en interdepartemental gruppe. Regjeringen vil ta endelig stilling til spørsmålet ifm. statsbudsjettet for 2009.

Forvaltning av villlevende marine ressurser

Innenfor havressursforvaltningen skal regionene anvende og fordele regionens andel av skolekvoter, på grunnlag av statlig fastsatte rammevilkår og kvotefordeling. Regionene skal også overta oppgaven med å innvilge fellingstillatelser på kystsel, registrere antall felte dyr etc. Dette innebærer også myndighet til å gi lokale fiskerireguleringer innenfor gitte rammer. Dessuten vil regionene bli ansvarlige for utvikling av kriterier for deltakelse i og utøvelse av fisket etter kongekrabbe.

Fiskeridirektoratet

Når det gjelder klagesaksbehandling i direktoratet sentralt og i Fiskeri- og kystdepartementet foreslås ingen endringer. Det innebærer også at tilsyns- og kontrolloppgaver fortsatt skal tilligge Fiskeridirektoratets regionkontorer.

Oppgaver på Kunnskapsdepartementets område

Grunnopplæringsområde

Enkelte oppgaver innen informasjon, veiledning og kvalitetsutvikling som fylkesmennene utfører på grunnopplæringsområde skal overføres til regionene. Hvilke konkrete oppgaver regionene kommer til å ivareta vil bl.a. avhenge av hvilke statlige satsingsområder som defineres fremover.

Det 13-årige opplæringsløpet

Til regionsnivået foreslås overført dagens oppgaver knyttet til nasjonalt kvalitetsvurderings-system skoleporten.no. Videre skal regionen stimulere til samarbeid mellom grunnskole og videregående opplæring som et ledd i å se det 13-årige utviklingsløpet i en sammenheng. Regionen skal sørge for informasjon, veiledning og erfaringsspredning til alle grunnskoleeiere og alle videregående skoler vedrørende kvalitetsutvikling i grunnopplæringen. Fylkesmannens oppgaver innen kompetanseutvikling i sammenheng med ulike statlige satsinger overføres til regionen. Dette innebærer også informasjon og veiledning til kommuner, eiere av friskoler og allmennheten om innhold, prinsipper og mål i nasjonale utdanningspolitikk. Regionens ansvar foreslås nedfelt i en ny generell bestemmelse (§13) i opplæringsloven. Oppgavene vil bli definert nærmere gjennom forskrift eller på annen måte.

Fylkesmannens oppgaver

Disse foreslås avgrenset til klage- og tilsynsmyndighet. Enhetlige styringssignaler gjennom tilsyn og veiledning i hvordan lovverket skal fortsatt skal ligge fast som oppgaver hos fylkesmannen. Tilsvarende gjelder oppfølging etter tilsyn. Kunnskapsdepartementet presiserer at all veiledning til skoleeier om forståelsen av opplæringsloven og privatskoleloven med forskrifter, inkludert læreplaner som har forskriftsstatus, skal fylkesmannen ha ansvaret for. Det understrekes behovet for gode samhandlingsrutiner mellom fylkesmannen og regionen.

Fagskoleutdanning

Lov om fagskoleutdanning regulerer dette utdanningstilbudet i dag. Fagskoleutdanningen bygger på fullført videregående opplæring eller tilsvarende, og har som formål å være et alternativ til lengre akademisk utdanning. Av 936 godkjente fagskoletilbud i dag, drives det store flertallet i privat regi uten offentlig tilskudd.

Det foreslås at regionene skal overta ansvar for drift og finansiering av fagskoleutdanning innen tekniske fag og helse- og omsorgsfagene. Regionene får generelt ansvar for å sørge for at det finnes et tilbud av godkjent fagskoleutdanning i regionen, som tar hensyn til lokalt, regionalt og nasjonalt kompetansebehov innenfor prioriterte samfunnsområder. Regionene vil stå fritt til å avgjøre om fagskoletilbudet i regionen skal realiseres i egen regi eller gjennom finansiering av private tilbydere. Fagskole loven må endres for å ivareta dette.

Regionale forskningsfond

Etablering av regionale forskningsfond skal supplere de nasjonale FOU-virkemidlene. Kommunalkomiteens flertall mente i Inst. S. 166 (2006-2007) at dersom antall regioner framover blir tilsvarende dagens antall fylkeskommuner, kan det være aktuelt at enkelte av de regionale fondene dekker mer enn en region. Det er lagt til grunn at de regionale fondene skal opprettes med virkning fra 1. januar 2010. Det er avkastningen av fondene som skal benyttes. Samlet størrelse på fondene og regional fordeling av fondsmidler behandles som sak i den ordinære statsbudsjettprosessen. De regionale forskningsfondene skal kunne disponeres både til regional grunnforskning og til næringsrettet forskning. Norges Forskningsråd har på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet utredet mulig innretning av de regionale forskningsfondene. Utredningen og høringsuttalelsene vil danne grunnlaget for regjeringens videre arbeid med å fastsette rammeverket for de regionale forskningsfondene.

Regional oppnevning av styrerepresentanter ved statlige høyskoler

Universitets- og høyskoleloven regulerer oppnevningen av styrene til disse utdanningsinstitusjonene. Normalt består styret av 11 medlemmer, hvorav tre velges blant ansatte i undervisnings- og forskerstillinger, ett medlem velges blant øvrig tilsatt personale og to valgte blant studentene. Kunnskapsdepartementet oppnevner på fritt grunnlag fire eksterne medlemmer. Kommunal- og forvaltningskomiteens flertall mente at regionene bør oppnevne to av de eksterne styrerepresentantene.

Departementet foreslår at loven (§9-4) endres, slik regionene overtar ansvaret for å oppnevne to av fire eksterne styremedlemmene ved de statlige høyskolene, unntatt Samisk høyskole og Kunsthøyskolen.

Studieforbund – "læring for livet"

Ihht St.meld. nr. 12 skulle et eget utvalg vurdere studieforbundenes rolle, og ta stilling til hvilket forvaltningsnivå som skal ha ansvaret for tilskuddsforvaltningen for voksenopplæringen.

Tronutvalget avla sin innstilling 12.9.2007 NOU 2007:11 til Kunnskapsministeren.

Utvalget foreslår enstemmig at fylkeskommunen gis overordnet ansvar for voksnes opplæring og at all grunnopplæring for voksne samles på dette forvaltningsnivået. Begrunnelsen er å møte voksnes og regionens behov for kompetanse. Kunnskapsdepartementet har ikke tatt endelig stilling til forslagene.

Oppgaver på Kultur- og kirkedepartementets område

Disponering av spillemidler

I Inst. S. nr. 166 (2006-2007) forutsettes det bl.a. at "regionene bør få det fulle ansvaret for å forvalte spillemidlene til kulturbygg og til lokale og regionale idrettsanlegg".

Spillemidler kommer fra det årlige overskuddet til Norsk Tipping AS og fungerer som en toppfinansiering i utbygging og rehabilitering av lokale og regionale idrettsanlegg. Årlig forvaltes omlag 600 millioner i ordningen. Ordningen er søknadsbasert og den fylkesvise fordelingen skjer etter et sett objektive kriterier i dag. Fylkeskommunen prioriterer selv innenfor tildelt pott og det er anledning til å fastsette maksimumsbeløp pr. anlegg.

Departementet legger til grunn at de oppgaver som tilligger fylkeskommunene i dag videreføres av de nye regionene. I tillegg vil det bli tatt en gjennomgang av kriteriene for fordelingen. Dersom komiteens flertall skal imøtekommes om å fjerne maksimalsatsene pr. anlegg vil det kunne få konsekvenser for fordelingsystemet. Derfor må slike endinger ses i sammenheng med en varslet gjennomgang av kriteriene for fordeling av spillemidler til idrettsanlegg. Departementet fremholder at arbeidet trolig vil være ferdigstilt medio 2009.

Spillemidler til investeringstiltak innen kulturområdet skjer i dag gjennom to ordninger. En sentral ordning for regionale møteplasser og formidlingsarenaer for kultur og en desentralisert ordning med tilskudd til kulturhus.

Departementet foreslår at fra og med 2010 vil midlene til regionale kulturbygg bli kanalisert inn i den desentraliserte ordning for kulturhus etter hvert som disse bli fristilt fra pågående prosjekter. På denne måten vil det samlede forvaltningsansvaret for spillemidler til kulturbygg bli lagt til regionene.

Øvrige kulturformål

Styrerepresentasjon til kulturformål: Det legges til grunn som hovedregel at regionene oppnevner styreleder og styremedlemmer til region-/landsdelsinstitusjoner og knutepunktinstitusjoner fra 2010. Den nøyaktige fordelingen på det enkelte området må det tas endelig stilling til. I stortingsmeldingen om scenekunst som fremmes våren 2008 vil Kultur- og kirke departementet gi en nærmere omtale av disse prinsippene.

Arkivsentra: I dag har de tre forvaltningsnivåene et lovhjemlet ansvar for arkiver på sine områder. I økende grad er dette organisert gjennom interkommunale ordninger IKA, hvor statsarkiv og kommunale arkiv samarbeider. Fylkeskommunene har i økt omfang knyttet seg til ordningen. Det foreslås ingen endringer på dette området, men departementet forutsetter nær samhandling mellom regionene og de arkivorgan som er opprettet.

Folke- og fylkesbibliotekene: Utredningen "Bibliotekreform 2014" konkluderte med at folkebibliotekene i flere kommuner fungerer dårlig, og at fylkesbibliotekene må gjennom en omstillingsprosess for å ivareta rollen som utviklingsaktør i de nye regionene. Ansvarsfordelingen i bibliotekssektoren vil bli drøftet i egen stortingsmelding, som fremmes etter egen samleproposisjon om forvaltningsreformen.

Rikskonsertene: Arbeidsfordelingen mellom fylkeskommunene og Rikskonsertene er avtalebasert, og avtalene går ut ved årsskiftet 2008/2009. Departementet fremholder at under forutsetning om fortsatt tilstrekkelig kunstnerisk kvalitet, skal en økt andel av Rikskonsertenes produksjoner skje på regionalt nivå. Dette vil bli nærmere omtalt i varslet stortingsmelding om scenekunst våren 2008.

Norsk kulturråd: Det planlegges en gjennomgang av den statlige kulturforvaltningen. Departementet fremholder at ved valg av få og stor regioner kan det være formålstjenlig å overføre flere tilskuddsordninger og tilskuddsansvaret for enkeltvirksomheter til regionalt nivå. Hvilke av Norsk

kulturråds oppgaver som kan legges til regionalt nivå, vil bli vurdert så snart Stortinget har vedtatt geografisk inndeling for det regionale nivået.

Oppgaver på Landbruks- og matdepartementets område

Miljøvern

I arbeidet med gjennomgang av oppgavene på miljøvernområdet har Regjeringen besluttet at forvaltningsansvaret skal avgjøres som en del av arbeidet med ny naturmangfoldlov. Lovforslaget er ventet fremlagt i løpet av 2008.

Bygdeutviklingsmidlene og verdiskapningsprogrammene

Regjeringen er opptatt av å styrke ansvar og samordning av regional næringsutvikling. I den forbindelse vil regjeringen vurdere overføring av forvaltningen av bygdeutviklingsmidlene knyttet til tilrettelegging og utvikling, samt de funksjoner fylkesmennene har i verdiskapningsprogrammene, fra fylkesmennene til det regionale folkevalgte nivå. Allerede i dag er det et tett samarbeid mellom fylkeskommunene og fylkesmennene gjennom det regionale partnerskapet og arbeidet med regionale utviklingsprogram. Det vil bli gjort en vurdering av hvordan samspillet på området kan effektiviseres og målrettes. Samtidig fremholdes at det er viktig å sikre et tilfredsstillende kompetansemiljø på landbruks- og matområdet regionalt.

Fylkeslandbruksstyret

I 2004 ble kommunene i stor grad tillagt vedtaksmyndigheten i saker knyttet til landbrukets særlover. I tillegg fikk i 2006 Statens landbruksforvaltning myndighet til å fremme innsigelser i saker etter plan- og bygningsloven, der fylkeslandbruksstyret ikke følger opp fylkesmannens innstilling til innsigelse. Departementet foreslår at fylkeslandbruksstyrene legges ned fra 1.1.2010. Fylkesmannen overtar styrets oppgaver, slik som innsigelsesmyndigheten på landbruksområdet, ansvaret for lovlighetskontroll og klagebehandling ift. landbrukets særlover. Fylkesmannen tillegges også i et mindre antall saker vedtaksmyndighet som førsteinstans.

Fylkesmannen

Fylkesmannen vil på landbruks- og matområdet ha ansvaret for klagebehandling knyttet til jordloven, konsesjonsloven, skogbruksloven og odelsloven, kontroll av tilskuddsforvaltningen, lovlighetskontroll og tilsyn. Dette for å sikre mulighetene til å nå nasjonale landbrukspolitiske mål og internasjonale forpliktelser på området. Statens landbruksforvaltning vil være klageorgan i de saker der fylkesmannen blir vedtaksmyndighet.

Oppgaver på Miljøverndepartementets område

Kommunal- og forvaltningskomiteen la i sin innstilling til grunn at oppgaver hvor det er rom for utøvelse av regionalpolitisk skjønn og som kan sies å være utviklingsoppgaver bør overføres til regionsnivået. I løpet av de siste 5-7 årene er tilsvarende kommunene tillagt miljøvernmyndighet på flere områder hvor det er behov for lokalpolitisk skjønn.

Forslag til overføring av oppgaver fra fylkesmann til regionene på miljøområdet

Fylkesmannens oppgaver knyttet til bevaring av innlandsfisk/høstbare viltarter og jakt/fiske på disse artene, samt oppgaver med å tilrettelegge og ivareta allment friluftsliv overføres til regionene. Departementet fremholder at utviklingen av friluftslivpolitikken innebærer regionalpolitiske utfordringer både ift. areal, helse og kultur. Regionene bør derfor overta ansvaret for fordeling av midlene til opparbeidelse og stimulering til friluftsliv. Saksforberedelser av saker som skal avgjøres av Direktoratet for naturforvaltning bør derfor også overføres fra fylkesmannen til regionsnivået.

Vannregionmyndighet etter forskrift om vannforvaltning er i dag lagt til 9 av fylkesmannsembetene. Regjeringen vil i vårsesjonen 2008 fremme en stortingsproposisjon om helhetlig vannforvaltning og innlemmelse av EUs vanddirektiv i EØS-avtalen. Vanddirektivet forutsetter at de regionale vannforvaltningsplanene evalueres og rulleres hvert sjette år.

Slik Regjeringen ser det er det ikke stort handlingsrom i oppgavene som skal gjøres. Det foreslås at vannregionmyndigheten overføres til regionene. Disse vil da ha ansvaret for å lede planprosessen ift. implementeringen ihht vanddirektivet.

I forslaget til ny plandel av plan- og bygningsloven (fremmet 15.2.08) er det inntatt tilpasninger om kravet til å lage vannforvaltningsplaner jfr. direktivets krav.

I dag skal planene for hvert vassdrag skal vedtas som fylkesdelplaner etter plan- og bygningsloven, med endelig godkjenning i Regjeringen. Fylkesdelplaner foreslås med dette erstattet av regionale planer. Forvaltningsplanen skal som nå, godkjennes av Regjeringen.

Vannforvaltningsforskriften må endres som følge av denne omleggingen. I tillegg får regionene en styrket rolle i regional planlegging og i forhold til klimautfordringen.

I klimaarbeidet legger regjeringen opp til at fylkeskommunale og kommunale virkemidler i større grad skal bidra til å kutte utslipp i klimagasser. Nytt krav om planstrategi i forslaget til ny plandel i plan- og bygningsloven har til hensikt å styrke også klimapolitisk arbeid, regionalt og lokalt.

Regjeringen vurderer om lovforslaget skal følges opp med rikspolitiske retningslinjer eller bestemmelser om klima. Regionene får det planfaglige veiledningsansvaret overfor kommunene i arbeidet med lokale klimahandlingsplaner. I tillegg gis de nye regionene en forsterket bestiller og driftsrolle i og med at ansvaret for øvrige riksveier overføres til regionsnivået.

Den endelige oppgavefordelingen mellom fylkesmannen og regionen vil bli klarlagt etter hvert som den nasjonale klimapolitikken konkretiseres ytterligere.

Forurensningsområdet foreslås beholdt som i dag, hvor fylkesmannen er hovedforvalter av forurensningsloven med forskrifter, samt avfallsforskriften.

Regionene vil ha innsigelsesmyndighet på sine områder innenfor plan- og bygningsloven. Det betyr at fylkesmannen og regionene fortsatt må ha et nært samarbeid om dialogen med kommunene i saker som følger av loven.

Oppgaver som foreslås å ligge igjen hos fylkesmannen

Oppgaveportefølgen i fylkesmannens miljøvernavdeling er knyttet til forvaltningsoppgaver etter forurensningsloven, naturvernloven, vannforvaltningsforskriften, forvaltning av høstbare og truede/sårbare arter, jakt- og fiske samt allment friluftsliv. Dessuten har fylkesmannen en rekke oppgaver tilknyttet klagebehandling, innsigelse og kontroll. Disse sistnevnte oppgavene er ikke aktuelle for overføring til folkevalgte regioner. Oppgavene tilknyttet forurensningsfeltet forutsettes beholdt hos fylkesmennene siden det arbeides med en omlegging fra enkeltkonsesjoner til forskriftsfestede standardkrav, noe som innebærer at fylkesmannens oppgaver i hovedsak blir å føre tilsyn med aktørene. Fylkesmennene skal også fortsatt ha ansvaret for regionale oppgaver inne truede og sårbare arter. Regional representant for statens som grunneier skal fortsatt ivaretas av fylkesmannen, på samme måten som at søksmålskompetansen på vegne av staten beholdes. Til arealplaner vil således fylkesmannen fortsatt ha veiledningsansvaret, herunder også for innsigelser. Fylkesmannen vil ha innsigelsesmyndighet etter plan- og bygningsloven.

I arbeidet med vannforvaltningsdirektivet vil fylkesmannen, på vegne av staten, ha en viktig rolle som miljøfaglig rådgiver, og å påse at statsetater og kommunene følger opp planene.

Fylkesmannen har ansvaret for oppfølging av kommunene på de områder der fylkesmannen fortsatt er tillagt myndighet, bl.a. avfallsområdet.

Oppgaver som vurderes senere i prosessen

Det pågår lovarbeid om motorisert ferdsel i utmark. Oppgavefordelingen på dette området vil bli vurdert ifm. fremlegget om revidert lov.

Tilsvarende vil oppgavefordelingen mellom fylkesmannen og regionsnivået om naturvern bli vurdert i fremlegget til ny lov om forvaltning av naturens mangfold i 2008.

Oppgaver på Nærings- og handelsdepartementets område

Om Lov om Innovasjon Norge

Innovasjon Norge skal videreføres som et nasjonalt særlovselskap med kontorer regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Staten skal være majoritetsaksjonær i selskapet med 51%. Regionene skal samlet eie inntil 49 prosent i selskapet. Dette vil bli tatt inn i loven om Innovasjon Norge. Regionene forutsettes å ha like stor eierandel hver, totalt 9,6 mill. kroner (statens innskudd skal fortsatt være 10 mill. kr.). En slik endret eierstruktur krever flere lovendringer av overordnet karakter, mens vedtektene skal inneholde de mer detaljerte bestemmelsene. Innovasjon Norge vil fortsatt ha tre styringsnivåer, hhv. foretaksmøtet, hovedstyret og regionstyrene. Foretaksmøtet er eierorganet som velger hovedstyret, fastsetter vedtekter og behandler årsregnskap, budsjett og disponering av selskapets over/underskudd.

Regionene gis rett til å oppnevne to representanter direkte til regionstyrene.

Om opprettelsen av regionale innovasjonsselskaper i regi av SIVA

Det legges opp til at SIVA videreføres som et landsomfattende statsforetak med ansvar for tilrettelegging og utvikling av infrastruktur knyttet til eiendom og innovasjon i hele landet. SIVA kan i samarbeid med regionene og eventuelt andre interessenter med regionale mål opprette regionale innovasjonsselskaper. SIVA bør være minoritetseier i selskapene og i utgangspunktet eie om lag 1/3 som på sikt kan reduseres til 1/5. For at selskapene skal ha tilstrekkelig innovasjons- og investeringskapasitet må SIVA og regionene gå inn med kontantinnskudd i tillegg til overføring av eierandeler i eksisterende selskaper.

Oppgaver på Samferdseldepartementets område

I dag har Samferdseldepartementet det overordnede ansvaret for statens transportpolitikk og den fastlegges i Stortingets behandling av Nasjonal transportplan, som legger rammene for en tiårs periode.

Det offentlige vegnettet er tredelt med riksveger, fylkeskommunale og kommunale veger. Staten er vegmyndighet og har ansvaret for riksvegene som består av stamveger og øvrige riksveger. Årlige rammer til investeringer og drift fastsettes i statsbudsjettet. Fylkeskommunene og kommunenes investeringer og drift finansieres i det vesentlige gjennom prioritering av de frie inntektene.

Ansvaret for gang/sykkelveger, trafikksikkerhet, miljøtiltak mv. er i hovedsak tillagt respektive vegeier. Samferdseldepartementet har delegert sitt ansvar til Statens vegvesen, som består av Vegdirektoratet, fem regionvegkontorer og 30 distriktskontorer. Vegdirektoratet har det overordnede ansvaret for statlig del av vegnettet, mens regionkontorene har ansvaret for strategisk planlegging, styring, fellesoppgaver og ressursdisponering i den enkelte region. Fylkeskommunene prioriterer innenfor rammen avsatt til investeringer i øvrige riksveger. På vegne av

fylkeskommunene står Statens vegvesen for den daglige oppfølging av fylkesvegene, samt har byggherreansvaret for drift, vedlikehold og utbygging av riks- og fylkesvegnettet.

Jernbanen er i dag et statlig ansvar. Utbygging og drift skjer i regi av Jernbaneverket. Staten kjøper persontransporttjenester med tog av NSB AS og BaneService AS. Statens jernbanetilsyn er tillagt ansvaret for regelverkene.

Luftfarten er et statlig ansvar der myndighet er delegert til Luftfartstilsynet mht. sikker og samfunnsnyttig luftfart. Departementet står for eierskap og myndighetsoppgaver overfor Avinor AS og står selv for kjøp av flyrutetjenester etter anbud.

Overføring av ansvaret for øvrige riksveger og øvrige riksvegferjesamband til regionen

Stortinget har sluttet seg til at ansvaret for det øvrige riksvegnettet med tilhørende ferjestrekninger overføres til regionene, uavhengig av utfallet i inndelingsspørsmålet. Det er utarbeidet forslag til prinsipper for klassifisering av stamveier og (fremtidige) regionale veier. Hensyn som fremholdes er nasjonale knutepunkter, koblingen til større byområder, beredskap til stamveger, interregionale veier som ikke er stamveger i dag og ferjesamband.

I tillegg fremgår at staten fortsatt bør ha overordnet ansvar gjennom nasjonale føringer for turistveger/veger med historisk betydning, men at ansvaret for de øvrige riksvegene og objektene dette gjelder, overføres til regionene. Gang/sykelstier langs stamvegene forblir et statlig ansvar, mens tilsvarende oppgaver for øvrige riksveger overføres til regionene.

I høringsnotatet fremholdes at med regionmodellen vil det regionale vegnettet bli noe mer omfattende enn om forsterket fylkesmodell velges. Når det gjelder behov for statlige føringer vil disse særlig være knyttet til enhetlig standard for drift, vedlikehold og investeringer, trafiksikkerhet, beredskap og Forsvarets behov.

Det fremholdes i høringsnotatet at ansvarsoverføring omfatter en stor reform, som vil kreve betydelig innsats for å få gjennomført. Det pekes på ulike konsekvensområder. Nasjonal transportplan vil bli enda viktigere mht å utforme og styre nasjonal transportpolitikk. Behovet for gode prosesser på tvers av forvaltningsnivåene vil øke. Budsjettmessig betyr oppgaveoverføringen at en betydelig del av Samferdselsdepartementets budsjettmidler blir trukket ut og lagt som rammetilskudd over Kommunal- og regionaldepartementets budsjett. Alle bompengesaker på det offentlige vegnettet vil fortsatt bli behandlet av Stortinget og inngår ikke i rammetilskuddet til regionene. Regionene overtar øvrige riksveger med den standard dette vegnettet har på overtakelsestidspunktet. Den relative fordelingen av midler mellom stamvegnettet og øvrige riksveger fastsettes i Nasjonal transportplan 2010-2019. Den faktiske overføringen av midler skjer gjennom inntektssystemet og presenteres i kommuneproposisjonen for 2010 (fremmes våren 2009).

Overføring av oppgaver fra Statens vegvesen til regionene

I spørsmålet om overføring av oppgaver fra Statens vegvesen til regionene fremmes forslagene todelt, og gjøres dermed avhengig av beslutningen i inndelingsspørsmålet.

Det poengteres at det ikke er aktuelt i noen av modellene å i sin helhet overføre vegvesenet til regionsnivået.

Med forsterket fylkesmodell skal Statens vegvesen beholdes samlet, men enkelte oppgaver innen generell vegplanlegging etter plan- og bygningsloven og noe konkret planlegging og drift av kollektivtransport overføres til fylkeskommunene.

I en regionmodell vil hoveddelen av Statens vegvesen sine oppgaver kunne overføres til regionene. Det er lagt som premiss i denne løsningen at en del fagmiljø bør holdes samlet og organisatorisk

lagt under Vegdirektoratet. Dette gjelder fagområdene tunnel, bru/ferjekai, samt vegtrafikksentralene, transportanalyser, forskning og utvikling og internasjonalt arbeid. Det fremholdes videre i høringsnotatet at Statens vegvesen må beholdes byggherreansvaret for stamveger, samt sentralfunksjoner innen fagområdene planlegging, trafikkdata, trafikkikkerhet, geodata og miljø. Ved en oppdeling av Statens vegvesen fremholdes at det er nødvendig at staten beholder kompetanse for å bestille og styre planprosesser.

Uansett modell for regional inndeling legger regjeringen til grunn at trafikant og kjøretøyområde fortsatt skal være statlig. Regionene får sterkere innvirkning på lokalisering av trafikkstasjonene.

I høringsnotatet gjøres nærmere rede for de økonomiske og administrative konsekvensene ved oppgaveoverføring fra Statens vegvesen til regionene. Konsekvensene er størst ved valg av regionmodellen, da vegadministrasjonen blir delt i en statlig og en regional del. Det fremholdes bl.a. at synergieffektene generelt synes små. Det er innenfor kollektivtrafikk og overordnet plankompetanse departementet mener at dagens fagmiljø kan komplettere hverandre. Det understrekes spesielt at rekrutteringssituasjonen er kritisk. Dette har blant sammenheng med at av vegvesenets totalt 4.630 årsverk påregnes at om lag 1.000 personer med teknisk kompetanse går av med pensjonering de nærmeste 5-10 årene. Regionene vil således stå overfor et betydelig behov for rekruttering fremover.

Jernbane

I tillegg til Samferdselsdepartementet sitt kjøp av persontransport med tog, har fylkeskommunene i dag anledning til å kjøp supplerende togtjenester fra NSB. Muligheten er lite benyttet. Departementet konkluderer i sin vurdering med at å overføre kjøpsansvaret til regionale myndigheter trolig vil føre til redusert stordriftsfordel og økte kostnader. Det fremholdes videre at potensialet for samordningsgevinst mellom jernbane og annen kollektivtrafikk synes størst i storbyområdene. Det vil derfor bli vurdert særskilt hvordan regionale myndigheter i Oslo-regionen kan få en mer sentral rolle.

Ansvar for kjøp av persontransport med tog forblir uendret. Samferdselsdepartementet vil likevel bruke sine virkemidler på jernbaneområdet slik at det blir lagt til rette for gode, integrerte kollektivløsninger lokalt/regionalt. Regionene skal trekkes aktivt med i dette arbeidet.

Luftfart

Det er ikke i høringsnotatet fremholdt nærmere omtale eller endringer på dette området.

Oppgaver på Helse- og omsorgsdepartementets område

I St.meld. nr. 16 (2002-2003) *Resept for et sunnere Norge – folkehelsepolitikken* legges føringer for å styrke det lokale folkehelsearbeidet ved en sterkere demokratisk forankring. Folkehelse som en del av ordinære plan- og styringsdokumenter i fylker og kommuner fremholdes. I dette ligger også forståelsen om at folkehelsearbeidet både innebærer å forholde seg til faktorer som påvirker helsen, samt arbeid for en jevnere sosial fordeling av slike faktorer. I St.meld. nr.12 fulgte regjeringen opp dette ved å foreslå at folkehelse vil være en viktig oppgave for fremtidige folkestyret regioner, forankret i ansvaret som regional planmyndighet og i kravet om ny planstrategi (kfr. ny plandel i plan- og bygningsloven). Folkehelse vil være en god indikator på utviklingen i regionen. Intensjonen er at folkehelsearbeidet skal underlegges politisk styring og skjønn. Kommunal- og forvaltningskomiteens flertall ba om å få utredet at folkehelsearbeidet går over fra en frivillig til ordinær oppgave for det regionale folkevalgte nivået.

I høringsnotatet fremholdes at dette må vurderes nærmere, bl.a. hvilket ansvar og hvilke oppgaver regionsnivået skal ha, oppgavefordelingen mellom forvaltningsnivåene, lovgrunnlag og hvilken kompetanse som dette medfører må tillegges regionalt nivå.

Høringsinstansene bes spesielt om å uttale seg om dette. Som eksempler på oppgaver og roller lagt til regionalt nivå fremholdes :

rusforebygging, forebyggende psykisk helsearbeid, forebyggende helsetjenester (videregående skole), stålevern, smittevern og miljørettet helsevern. I tillegg kommer veiledning ift ny plan og bygningslov.

Det foreslås ingen endringer i kommunenes ansvar og oppgaver innenfor området. Det betyr at kommunenes myndighet innen smittevern og miljørettet helsevern forblir uendret.

På regionalt nivå vil Helsetilsynet i fylket fortsatt føre tilsyn med kommunenes helsetjenester. Fylkesmannen vil fortsatt være klageinstans som i dag, og ha rollen som formidler av statlig politikk.

Om lovgrunnlaget fremholdes at plan- og bygningsloven er velegnet til å ta opp folkehelse spørsmål. Folkehelsearbeidet i kommunene er hjemlet i lov om helsetjenester i kommunene, mens fylkeskommunene ikke har dette som lovpålagt oppgave i dag.

Helse- og omsorgsdepartementet legger opp en egen prosess om dette spørsmålet og lovgrunnlaget for en eventuell lovpålagt oppgave til regionsnivået. Saken ventes sendt på høring i løpet av 2008.

Tannhelsetjenesten

Regjeringen har vurdert om dette tjenestetilbudet kan gis en kommunal forankring. Det fremholdes imidlertid at dette kan gi større geografiske ulikheter, enn om det gis en regional forankring. Kommunal- og forvaltningskomiteen fremholdt at det må sterke grunner til for en annen plassering enn det regionale nivået. Tannhelsetjenesten blir lagt til regionalt nivå.

... Sett inn saksutredningen over denne linja ↑

I høringsnotatet fremholdes at dette må vurderes nærmere, bl.a. hvilket ansvar og hvilke oppgaver regionsnivået skal ha, oppgavefordelingen mellom forvaltningsnivåene, lovgrunnlag og hvilken kompetanse som dette medfører må tillegges regionalt nivå.

Høringsinstansene bes spesielt om å uttale seg om dette. Som eksempler på oppgaver og roller lagt til regionalt nivå fremholdes :

rusforebygging, forebyggende psykisk helsearbeid, forebyggende helsetjenester (videregående skole), stålevern, smittevern og miljørettet helsevern. I tillegg kommer veiledning ift ny plan og bygningslov.

Det foreslås ingen endringer i kommunenes ansvar og oppgaver innenfor området. Det betyr at kommunenes myndighet innen smittevern og miljørettet helsevern forblir uendret.

På regionalt nivå vil Helsetilsynet i fylket fortsatt føre tilsyn med kommunenes helsetjenester. Fylkesmannen vil fortsatt være klageinstans som i dag, og ha rollen som formidler av statlig politikk.

Om lovgrunnlaget fremholdes at plan- og bygningsloven er velegnet til å ta opp folkehelse spørsmål. Folkehelsearbeidet i kommunene er hjemlet i lov om helsetjenester i kommunene, mens fylkeskommunene ikke har dette som lovpålagt oppgave i dag.

Helse- og omsorgsdepartementet legger opp en egen prosess om dette spørsmålet og lovgrunnlaget for en eventuell lovpålagt oppgave til regionsnivået. Saken ventes sendt på høring i løpet av 2008.

Tannhelsetjenesten

Regjeringen har vurdert om dette tjenestetilbudet kan gis en kommunal forankring. Det fremholdes imidlertid at dette kan gi større geografiske ulikheter, enn om det gis en regional forankring.

Kommunal- og forvaltningskomiteen fremholdt at det må sterke grunner til for en annen plassering enn det regionale nivået. Tannhelsetjenesten blir lagt til regionalt nivå.